

Iz domače in tuje prakse

izvajanje del v veliki večini primerov zadnje in odločilno strokovno dejanje pri gozdnogojitveni obravnavi gozdnih ekosistemov, je na večih mestih v Programu poudarjena potreba po razvoju okolju prilagojenih tehnologij ter njihovem usklajevanju z zahtevami splošnokoristnih vlog.

Poškodbe drevoja, ki so neposredno ali posredno povezane z gozdarskimi deli, so evidentirali popisi propadanja gozdov v letih 1987, 1991, 1993, 1994 in 1995. V obravnavanem obdobju se povprečna poškodovanost gozdov zaradi gozdarskih del giblje med 10 in 15 %. Popis poškodovanosti dreves iz leta 1995 kaže, da so razlike med regijami statistično značilne, med sektorji lastništva pa ne. Zaradi specifične narave pojavljanja poškodb je zanesljivost teh rezultatov nizka, drugih velikoprostorskih inventur o tovrstni poškodovanosti pa pri nas ni bilo.

V okviru ciljnega raziskovalnega programa sta bila podprta dva komplementarna razvojna projekta: 'Mnogonamenska raba in okolju prilagojeno dograjevanje omrežja gozdnih prometnic' in 'Usklajevanje pridobivanja lesa z drugimi funkcijami gozdov'. Preliminarni rezultati izvedenih raziskav ponujajo naslednje ugotovitve:

Varno delo v gozdu je sonaravno

Marjan LHOGL AVŠEK *

Ko opredelimo človeka z njegovimi potrebami kot del narave, postane skrb za njegovo varnost pri delu - humanizacija dela - ena od zahtev in kriterijev ocene sonaravnosti gospodarjenja z gozdovi. Za oceno stopnje humanosti dela je znanih že več primernih meril za varnost dela, za tečajnost dela in za obremenitev človeka iz delovnega okolja. V Sloveniji že veliko vemo o možnostih prilagajanja dela človekovim lastnostim in sposobnostim. Tudi številne praktične izkušnje so v preteklosti prispevale k povečevanju varnosti dela v družbenih gozdovih, medtem ko zasebni lastniki gozdov niso bili deležni zadostne skrbi za učinkovito in varno delo. Gozdarstvo je ostalo najnevamejša panoga za zdravje vseh, ki delajo v gozdu. Število mrtvih pri delu v gozdu je glede na opravljeno delo ogromno. Reorganizacija gozdarstva je povzročila, da je varstvo pri delu manj upoštevano in zato je nezgod pri delu zmeraj več. Sodobni podjetniki nimajo dolgoročnih interesov za ohranjanje delovnih zmognosti osebja, državi se zdi, da je vseeno, kako živijo ljudje, ki se ukvarjajo z gozdnim delom. Program razvoja gozdov v Sloveniji večkrat deklarativno navaja humanizacijo dela kot pomemben cilj in usmeritev, vendar v operativnem programu ni nobenih temeljev za doseganje teh ciljev.

* Prof. dr. M. L., dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83. Ljubljana, SLO

- Poškodbe drevoja in tal je pri obstoječih tehnologijah mogoče in potrebno zmanjševati s kakovostnim gozdnogojitvenim načrtovanjem in poklicnim izvajanjem del, ki upošteva značaj in omejitve uporabljenih tehnologij.
- Gradnja vsake prometnice v gozdnem prostoru je znaten poseg v naravo delovanja gozdnega ekosistema, a trenutno še ni primerno podprta s stroki prilagojenimi merili in postopki za zmanjševanje morenj (kodeks izvajanja del pri pridobivanju lesa, smernice za načrtovanje, gradnjo in rabo gozdnih prometnic).
- Enovitih dopustnih mej negativnih vplivov v našem prostoru ni mogoče postaviti, potrebno pa je zagotoviti sistem notranjega (pri izvajalcih) in zunanjega (ZGS, inšpekcija) nadzora kakovosti izvedbe del v vseh gozdovih.
- Deklarirani potrebi po tehnološkem razvoju ne sledijo potrebni ukrepi za njegovo spodbujanje pri vseh izvajalcih del v gozdarstvu.
- Raziskovalno delo na tem področju mora biti kadrovsko in finančno stabilno, povezano z vsemi subjekti v gozdarstvu ter aplikativno in ciljno usmerjeno k dejanskim uporabnikom.

Za izboljšanje sedanjih razmer pri zagotavljanju varnega dela obstaja več možnosti:

- zmanjšanje socialne solidarnosti pri nezgodah zaradi malomarnosti,
- določanje pravičnih odškodnin za poškodbe pri nezgodah in za zdravstvene okvare,
- izvajanje (nadzor in sankcioniranje) že sprejetih predpisov,
- organizirana inšpekcijska dela tudi v zasebnih gozdovih,
- prenos skrbi za varno delo na javno gozdarsko službo,
- bonitiranje izvajalcev tudi glede na stanje varstva pri delu in odvzem možnosti pridobivanja del,
- organiziranje učinkovite lastne službe za varstvo pri delu v vseh izvajalskih podjetjih,
- povečanje ekonomskega interesa izvajalcev in poslovnih združenj (zadruge na primer) za varnost dela,
- zavarovalne premije - diferencirane po stanju varnosti pri delu,
- močno povečanje možnosti za izobraževanje lastnikov gozdov in delavcev o varstvenih ukrepih, zlasti tistih vgrajenih v tehniko dela,
- zahteve sindikatov za izvajanje vseh varstvenih ukrepov.

Je v naši družbi kdo, ki bo sprožil te dejavnosti?